

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

Onrechtmatige daad en misbruik van recht in de Nederlandse Doctrine en Rechtspraak

*Voordracht gehouden voor de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen op 21 Maart 1947
door Mr G. DE GROOTH, advocaat te Rotterdam.*

De Page begint in zijn handboek de behandeling van het onderwerp der onrechtmatige daad met de verzuchting : « Laat alle hoop varen ». Inderdaad geldt voor België zowel als voor Nederland, dat de hantering van de regel van C.C. 1382 (B.W. 1401) ons voert in een donker bos met vele paden. Be-doeling van deze voordracht is niet, al deze paden te volgen, veeleer om de hoofdlijnen te schetsen van de ontwikkeling der leer van de onrechtmatige daad, zoals die zich in Nederland in de ruim 100 jaren van het bestaan van ons Burgerlijk Wetboek heeft afgetekend in de rechtspraak en doctrine.

C.C. 1382 : « Tout fait quelconque de l'homme, qui cause à autrui un dommage, oblige celui par la faute duquel il est arrivé, à le réparer. »

B.W. 1401 : « Elk onrechtmatige daad, waardoor aan een ander schade wordt toegebracht, stelt degene, door wiens schuld de schade is veroorzaakt, in de verplichting om dezelve te vergoeden. »

Vergelijking van deze beide teksten maakt aanstonds duidelijk, dat de Nederlandse formulering een getrouwe vertaling is van het Frans voorbeeld, op één woord na, dat in de Nederlandse tekst is toegevoegd als epitheton van de daad, en wel : « onrechtmatig ».

Het artikel van de Franse code heeft via Domat de regel van het gerecipieerde Romeinse recht overgenomen en tot uitdrukking gebracht in de twee-eenheid van de artikelen 1382 en 1383 Code Civil. De grondslag van deze regel is te vinden in de lex aquilia de damnis, de aansprakelijkheid voor het damnum injuria datum. Het is dan ook volkomen begrijpelijk, dat in de Franse en Belgische doctrine de aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad wordt genoemd de responsabilité aquilienne, aansprake-

lijkheid, ontstaande bij aanwezigheid van dezelfde elementen als in de lex aquilia genoemd. Er moet zijn injuria, dat is een onzorgvuldige gedraging. In de Romeinse rechtsbronnen wordt immers promiscue nu eens van injuria, dan weer van culpa gesproken. De injuria is dus niet anders dan de Franse « faute », d.i. een fout-opleverende gedraging.

Toen in Nederland na de Franse overheersing het streven ontstond tot het verkrijgen van een nationaal burgerlijk wetboek, leidde dit tot het ontwerp van 1820, waarin de aansprakelijkheid voor onrechtmatige daden geheel gebouwd werd op dezelfde aquiliaanse grondslag, waarvan Domat en de code waren uitgegaan, en die ook uitgangspunt was, op natuurrechtelijke basis, van de leraren van het oud-vaderlandse recht. In de Inleiding tot de Hollandse Rechtsgeleerdheid noemt Grotius datgene, wat in de code met « faute » wordt aangeduid, een misdaad. Dit woord had bij Grotius niet de moderne betekenis van deze tijd, doch die van een verkeerde en onzorgvuldige gedraging. Men vergelijkte Inleiding III, 32, par. 3 : Misdad is een doen of laten, zijnde uyt zich zelve, of te door eenigen wet ongeoorloft.

Par. 4 : Ofte laten : Want ook het nalaten van hetgeen men gehouden is te doen is misdaad.

In par. 5 wordt dan onder « misdaad uit zichzelf » begrepen : « Ende voorts alles, wat strijdende is met de redelijkheid, die aangewezen en bekrachtigd werd door het aangeboren recht », terwijl in par. 9 wordt gezegd dat misdaad, die door doen of laten kan geschieden, verplicht tot « wederevening ».

Misdad, het blijkt, is bij Grotius niet anders dan wat faute is in de Code, de romeinsrechtelijke injuria.

Welnu, het genoemde ontwerp 1820 spreekt in artikel 3024 eveneens alleen van schuld en verzuim, aansprakelijk makende voor de gevolgen van de gedraging.

Zoals echter bekend, wensten de Zuidelijke Nederlanden, dat het Burgerlijk Wetboek meer zou aansluiten op de Franse code. In Frankrijk nu was een stroming ontstaan om aan het «fait» van art. 1382 een epitheton ornans toe te voegen, waaruit moest blijken, dat de daad ongeoorloofd moest zijn. Deze stroming ontstond, omdat men er zich niet meer rekenschap van gaf, dat de injuria, de culpa, de faute, dit element van ongeoorloofdheid reeds in zich besloten hield. Als gevolg hiervan kwam de wens naar voren aan het woord «fait» toe te voegen de qualificatie «illicite», opdat daardoor duidelijk zou worden, dat niet «tout fait quelconque», maar alleen de «misdaed» tot schadevergoeding verplichtte. Onder de invloed van deze, op een misverstaan van de historische «faute» berustende opvatting, werd in het ontwerp 1824 aan het woord «daad» het adjectief «wederrechtelijk» toegevoegd, hetwelk tenslotte in art. 1401 van het B.W. werd vervangen door «onrechtmatig».

Gezien de historische betekenis van «faute», in art. 1401 met «schuld» vertaald, was de opneming van «onrechtmatig» een volmaakte overbodigheid.

Merkwaardig is dan ook, dat eenzelfde invoeging niet geschiedde in het met art. 1383 Code corresponderende art. 1402 van het B.W.

Nu moge in vele gevallen waar zijn, dat «superflua non nocent», in dit geval heeft de overbodige toevoeging bijna een eeuw lang in de Nederlandse rechtsbedeling de mogelijkheid geopend, dat een hoe langer hoe grotere groep van gedragingen, strijdende met «de redelijkheid, aangewezen en bekrachtigd door het aangeboren recht», in rechte niet kon worden achterhaald. Die mogelijkheid ontstond, doordat men de term onrechtmatig ging vereenzelvigen met onwetmatig, als gevolg waarvan alleen gedragingen in strijd met wat de wet gebod of verbood, of schending opleverend van uitdrukkelijk door de wet erkende of beschermde rechten, onder het bereik van artikel 1401 vielen.

Waardoor werd echter deze mogelijkheid werkelijkheid? De draagwijdte van een zo algemene rechtsregel als die, vervat in art. 1401 B.W., wordt niet in de eerste plaats door tekstuitleg of historische duiding bepaald; ook voor een in de wet neergelegde rechtsregel, en zeker wanneer die rechtsregel een algemeen rechtsbeginsel inhoudt, geldt, dat het recht niet wordt gemaakt, maar dat het groeit en inhoud krijgt uit de in een volk levende overtuigingen.

Nu is een geesteskenmerk van het Nederlandse volk de neiging tot ongebondenheid. Het Nederlandse volk is inderdaad een van het Spaanse absolutisme vrijgevochten volk. Dit proces van vrijvechting, deze «protestante» houding in een 80-jarige oorlog heeft zijn stempel op het Nederlandse volkskarakter gedrukt. Het vrijgevochten zijn is niet slechts een historisch feit gebleven, het is wezenskenmerk geworden van de volksgemeenschap. De houding van protest, van strijd tegen het wettig Spaanse gezag werd overgedragen als levensinstel-

ling op elk overheidsgezag. En het verleden deelwoord «vrijgevochten» wordt dienovereenkomstig overdrachtelijk gebruikt en duidt aan een ingeboren tegenzin tegen elke binding door overheidsregelen. Nog heden ten dage ziet men deze vrijgevochte gerichtheid steeds weer aan de dag treden. Bij de massa manifesteert zich dat in een volkomen gemis aan respect en eerbiediging, anders dan door dwang, van verkeers- en andere regelen, zolang niet de noodzakelijkheid van deze regelen evident is. Zo b.v. het onuitroeibare roken in niet-rookafdeling van de spoorwegen, bij verkeersovertredingen. Bij de rechtsgeleerden, wanneer deze bij elke regeling der overheid speuren naar een grond voor onverbindbaarheid derzelve; bij de rechterlijke macht, wanneer deze hardnekkig vasthoudt aan haar aanspraak op toetsing van gemeentelijke verordeningen op haar wettigheid, zulks ondanks de autoriteit van een Oppenheim in zijn Gemeenterecht, dat toetsingsrecht van de rechter met klemmende argumenten bestrijdende.

Behalve deze aan de Nederlandse mentaliteit inherente vrijgevochtenheid speelt bij de ontwikkeling van de onrechtmatige daad economisch aspect en inzicht een grote rol. Bij het tot stand komen van het wetboek was de vrijheid op economisch gebied een vanzelfsprekendheid, die leidde tot de onbetwiste praemisse, dat economisch alles geoorloofd was wat niet uitdrukkelijk was verboden. Deze algemeen geldende opvatting vond haar weerklank in de oude liberale school van het laissez faire. De tegenzijde van dit verschijnsel was het ontbreken van het besef en de overtuiging, dat het burgerlijk recht een sociale functie te vervullen had. De noodzakelijkheid en vanzelfsprekendheid van vrijheid en ongebondenheid in het maatschappelijk verkeer was een onbetwiste maxime, die haar uitdrukking vond in de bewuste proclamatie van die vrijheid door de Manchester School. Juridisch is haar correlaat, althans haar nauwe verwant, de legistische rechtsbeschouwing, een rechtsopvatting, ten grondslag liggende aan de toen heersende codificatiegedachte en dus ook aan de Nederlandse codificatie, typisch tot uitdrukking gebracht in de Algemene Bepalingen van Wetgeving, waar het de rechter wordt verboden rechtsbedeling te weigeren «onder het voorwendsel van het zwijgen van de wet.»

In tweeërlei richting nu hebben de bovenomschreven gesteldheden een belangrijke invloed uitgeoefend op de bepaling van het toepassingsgebied van artikel 1401.

Voor wat het economisch aspect betreft:

doordien onrechtmatig in art. 1401 werd beperkt tot onwetmatig, waardoor een groot gedeelte van wat als «misdaed» was aan te merken, de sanctie van het artikel bleef onthoren;

voor wat aangaat invloed van de Nederlandse geesteshouding ten opzichte van de overheid:

doordien de overheid in beginsel, waar zij raakte aan de burgerlijke en in de wet verankerde rechten, steeds voor de burgerlijke rechter ter verantwoording kon worden geroepen.

ad 1°: De legisten — en dat waren de oude commentatoren van het B.W. — zowel als de Hoge

Raad vereenzelvigden onrechtmatig met onwetmatig. Later volgen hen Land zowel als Simons.

Wat de Hoge Raad betreft, dit college heeft aanvankelijk naast de onwettigheid van de daad ook de onvoorzichtigheid, in artikel 1402 omschreven, als onrechtmatig aangemerkt in een arrest van 1853. Maar toen Opzoomer artikel 1402 ging aanmerken als voor omissieve gedragingen geschreven, werd dat artikel volmaakt uitgehold en werd voortaan uitsluitend de onwetmatigheid van de gedraging getoetst. De vaste formule van de Hoge Raad werd daarna, dat slechts zodanige gedraging onrechtmatig was, welke in strijd kwam met een door de wet de dader opgelegde plicht of welke een in de wet erkenning vindend recht aantastte: strijd met wetsplicht of schending van een subjectief recht.

Nu ware het mogelijk geweest t.a.v. de vraag, wanneer een subjectief recht aanwezig moest worden geacht, een ruim standpunt in te nemen door, aanknopend aan enig wettelijk voorschrift, daaruit het bestaan van een subjectief recht af te leiden. Een ontwikkeling in die richting heeft zich evenwel niet voltrokken, integendeel, de Hoge Raad heeft te dien aanzien een zeer beperkende opvatting gehuldigd en als subjectief recht slechts erkend in hoofdzaak de zakelijke en absolute rechten, alsmede het recht op onschendbaarheid van lijf en leven.

Zo werd het waarschuwen tegen een assurantiemaatschappij, waardoor deze in discrediet werd gebracht, niet onrechtmatig geoordeeld als niet opleverende een schending van een subjectief recht (arrest van 1904). Het bestaan van een subjectief recht op de naam werd in twee arresten van 1905 en één van 1910 ontkend in de bekende Singernaaimachineprocedures. De publicatie van een misleidend prospectus gaf geen grond voor een schadeactie, omdat daarin noch schending van een rechtsplicht, noch aantasting van enig subjectief recht was gelegen. Het resultaat van deze rechtspraak was, dat algemene vermogensschade, veroorzaakt door onoirbare concurrentie en door zeer onbetamelijke daden, of door immorele of onzorgvuldige gedragingen, geen grond opleverden voor een schadeactie, voorzover niet de gelaedeerde die schade leed in een door de wet erkend recht. Artikel 1401, wel verre van te zijn een rijk vloeiende bron van rechtsvinding ter ordening van het moderne maatschappelijke leven, werd door de legistische opvatting van het gecodificeerde recht tot de magna charta van de burgerrechtelijke « misdaed »; misdaed in de betekenis 1 W. v. S. dat was en nog is voor de misdaed in de moderne betekenis van het woord.

Niet in deze zin, dat daarbij de « faute », de schuld, de gedraging, « die uyt zichzelf ongeoorloft is », elke betekenis zou hebben verloren bij de vraag naar de aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad. Immers, binnen de grenzen, door de enge opvatting aan de onrechtmatigheid van de daad gesteld, werd de gedraging, die een schending van een rechtsplicht of de aantasting van een subjectief recht tengevolge had, alleen dan onrechtmatig, wanneer zij als onbetamelijk of onzorgvuldig naar maatschappelijke maatstaf kon worden aangemerkt. In

de strijd met de rechtsplicht, in de aantasting van de, subjectieve rechten op zichzelf, zo oordeelde steeds de Hoge Raad, lag niet eo ipso de « faute » besloten. De leer, door de eminente P. G. Leclercq in 1929 in België met zoveel talent verdedigd, werd nimmer door onze hoogste rechter aanvaard. Wel behoefde deze onbetamelijkheid of onzorgvuldigheid niet uit de gestelde feiten te blijken, zij werd en wordt nog bij bewuste aantasting en schending vermoed, geheel overeenkomstig de opvatting, in Frankrijk o.a. door Mazeaud verdedigd. Een curator verkoopt goederen, die hij in het huis van de failliet aantreft, hoewel hem een notariële acte van huwelijksvoorwaarden wordt voorgelegd ten bewijze van het eigendomsrecht op die goederen van de vrouw. De echtgenote, tot schadevergoeding procederende, kan volstaan met te stellen, dat de curator haar eigendom heeft verkocht. Ten processe echter is aan de orde de vraag, of de curator onzorgvuldig heeft gehandeld, door ondanks de door hem getoonde acte te verkopen. De Hoge Raad antwoordt: ja, er is « schuld », er is « faute » (Hoge Raad, 1933). Een deurwaarder legt excutoriaal beslag. Er wordt een onderhandse acte van een familielid overgelegd, waarschijnlijk een schijnacte. De deurwaarder zet de executie voort en de derde, die eigendom beweert, doet geen verzet tegen de executie, doch spreekt, nadat deze heeft plaats gevonden, de executant aan tot schadevergoeding. De actie faalt wegens ontbreken van « faute » (Hoge Raad, 1937).

Intussen, de beperking van de actie uit onrechtmatige daad tot de gevallen, waarin de gedraging oplevert schending van een wettelijke plicht of van een in de wet erkend subjectief recht, ontmoet steeds grotere weerstand. Meer en meer ontgroeien de geesten aan de individualistische opvattingen van het midden der 19e eeuw, meer en meer verliest de Manchester School haar greep op de maatschappij. Het sociale bewustzijn wordt sterker met de groeiende omvorming van het economisch inzicht. De drang naar sociale gerechtigheid uit zich vooreerst in de publiekrechtelijke wetgeving, dus op publiekrechtelijk terrein. De wetgever treedt op tot beperking van de kinderarbeid, ondanks protest van liberaal-economische zijde. De veiligheidswet komt tot stand; de arbeidswet; de steenhouwerswet, de wetten op de sociale verzekering.

Maar ook op het gebied van het burgerlijk recht gaat de overheid hoe langer hoe meer leidend optreden: de wet op het arbeidscontract komt met tal van dwingende regelen, huurkoop en afbetalingscontract worden dwingend rechtelijk geregeld. Geldschietterswet en pachtwet komen tot stand, kortom langzamerhand ontstaat een algehele heroriëntering, op alle gebied van het recht, welke niet nalaat haar invloed te doen gelden t.a.v. de interpretatie van art. 1401 B.W. In de beginne wordt de geldende leer bestreden met historische argumenten, al spoedig echter wordt beroep gedaan op een teleologische interpretatie, geheel los van de historische, welke ongewild terugvoert naar de lijn van ontwikkeling, afgebroken in het begin van de 19e eeuw. Het is Molengraaff, die zich opwerpt als kampioen van de nieuwe richting, die telkens opnieuw zijn gezaghebbend woord doet klinken, die,

gesteund door Drucker, onvermoeid strijdt tegen de hoge muur, opgetrokken door de legisten en de Hoge Raad. Hij vindt bijval bij vele feitelijke rechters, die gaan revolteren. Maar de Hoge Raad staat nog decennia pal ter verdediging van de « Chinese » muur. In 1890, 1904, 1905 en 1910 wordt de oude formule gehandhaafd; onder de algemene aandrang komt eindelijk de wetgever in het geweer: het ontwerp Loeff van 1911 stelt een nieuwe redactie van artikel 1401 voor, aldus luidende:

« Onder onrechtmatige daad wordt verstaan een » door schuld des daders veroorzaakte handeling of » nalatigheid in strijd met de openbare orde, de » goede zeden of met de zorg van een goed huis- » vader. »

De Tweede Kamer geeft echter de voorkeur aan handhaving van de formule van de Hoge Raad met toevoeging van een algemene zorgvuldigheidsclausule. Het wetsvoorstel wordt dienovereenkomstig gewijzigd. Schadevergoeding zal verschuldigd zijn terzake van een handeling, die in strijd is met een rechtsplicht of oplevert schending van een subjectief recht, ofwel indruist, hetzij tegen de goede zeden, hetzij tegen de zorgvuldigheid, welke in een maatschappelijk verkeer betaamt t.a.v. eens anders persoon of goed. Zoals in de toelichting gezegd werd, was het wetsontwerp een gevolg van de eenstemmige wens tot verruiming van het gebied van de onrechtmatige daad. Gelijk op ander gebied de sociale functie van het recht bijzondere wetten deed ontstaan, zo moest ook art. 1401 worden aangepast aan de veranderde rechtsovertuiging. Als om de onhoudbaarheid van de tot op dat ogenblik geldende interpretatie van onrechtmatig *ad oculos* te demonstreren, komt dan het beruchte arrest van de Hoge Raad van 1911 over de Zutphense juffrouw, die, toen in een beneden haar woning gelegen pakhuis, gevuld met leer, de waterleiding sprong en de afsluiting daarvan alleen kon geschieden door afsluiting van de hoofdkraan, zich bevindende in de woning van de juffrouw, die afsluiting weigerde. De Hoge Raad beslist, dat geen enkel wetsvoorschrift bedoelde juffrouw verplichtte tot de haar verzochte afsluiting, zodat haar gedraging niet onrechtmatig werd geoordeeld.

Wie gedacht zou hebben, dat deze zweepslag de wetgever tot spoed zou hebben gedreven, kwam bedrogen uit. De traditionele traagheid van de wetgever op privaatrechtelijk terrein in Nederland werd wederom bevestigd. Nu echter kwam de Hoge Raad de taak van de wetgever overnemen. Op 31 Januari 1919 kwam de « revolutie ». De Hoge Raad « ging om » en duidde als onrechtmatig met gebruikmaking van de formule van het gewijzigde ontwerp. Nooit duidelijker dan hier werd de rechtscheppende functie van de rechtspraak geïllustreerd en des te sprekender was hier het geval, omdat verruiming werd gegeven aan een algemene regel van verbintenissenrecht. Met recht kon dan ook Meyers in zijn aantekening op het arrest zeggen, dat de beslissing van de Hoge Raad gelijk stond met de invoering van een geheel nieuw boek in het B. W.

Echter, geen boek, waarin met één slag alle regelen van de moraal tot rechtsregelen werden ver-

heven, zoals dikwijls door de bestrijders van de ruime opvatting als gevolg van zo'n verruiming werd aangewezen. Want de goede zeden, als begrip in het recht een rechtsbegrip, omvatten slechts rechtsregelen, maatschappelijke maatstaven, omdat, gelijk terecht is opgemerkt, de rechtswetenschap is een normatieve wetenschap. Vandaar dan ook, dat de Hoge Raad overgenomen heeft de beperking « in het maatschappelijk verkeer ». Algemeen is men dan ook van oordeel, dat de strijd met de goede zeden opgaat in de zorgvuldigheid, welke in het maatschappelijk verkeer betaamt.

De tolboom was geslecht; de muren van Jericho waren gevallen; de waker, de Hoge Raad, had gecapituleerd; de regel van het betamelijke, het zorgvuldige in het maatschappelijk verkeer was tot algemene rechtsregel geworden bij de toepassing van artikel 1401.

Intussen, de nieuwe formule stelde nog steeds naast en vóór de zorgvuldigheidsvorm de schending van wetsplicht en aantasting van subjectief recht als zelfstandig gegronde onrechtmatigheid. De plicht, door de wet opgelegd, het subjectieve recht, sijnbooleth van elke privaatrechtelijke doctrine der moderne rechtswetenschap, bleven geprivilegieerd ondanks de vertogen van velen, die menen dat met de zorgvuldigheidsnorm alleen kan worden volstaan.

Allereerst in deze zin dat, gelijk wij zagen, schending van plicht of recht het vermoeden van « faute » schept, de afwezigheid van faute veelal tot fait d'excuse maakt. Daarnaast, dat bij het bestaan van wetsplicht of subjectief recht met een veel mindere graad van onbetamelijkheid van de gedraging genoeg genomen, dan daar, waar zodanige plicht of zodanig recht niet is aan te wijzen. Bij bestaan van plicht of recht kan zelfs in vele gevallen moeilijk van onzorgvuldigheid of onbetamelijkheid worden gesproken, terwijl nochtans met succes een beroep wordt gedaan op artikel 1401. In feite is dan sprake van toepassing van het risico-beginsel. Men denke aan de volgende gevallen:

Hij, die met toestemming van de president beslag legt, zal schade moeten vergoeden, indien zijn beslag van onwaarde wordt verklaard. Een vonnis uitvoerbaar bij voorraad zonder zekerheidsstelling, wordt geëxecuteerd, daarna wordt het vonnis vernietigd. Schadevergoeding is verschuldigd.

In kort geding wordt staking van de verkoop van een artikel gelast op straffe van een dwangsom. In de hoofdzaak wordt de verkoop geoorloofd geacht. Hij die het verbod verkreeg, is schadevergoedingsplichtig.

De *bescherming* van anderer subjectieve rechten leidt er mitsdien in rechtspraak en doctrine toe, met wel zeer geringe of geen « faute » genoeg te nemen.

Hoe staat het nu in deze materie met het omgekeerde, de uitoefening van eigen subjectief recht? Kan zodanige uitoefening in beginsel ooit worden aangemerkt als te zijn in strijd met de zorgvuldigheid, die het maatschappelijk verkeer betaamt?

In het Nederlands recht vóór het arrest van 1919 kon deze vraag alleen ter sprake komen, als door

die uitoefening schade zou worden geleden in eens anders subjectief recht. De Hoge Raad nam dat aan, ook dan, wanneer van zaaksbeschadiging geen sprake is, maar alleen van hinder. Aldus in het Krul-Joosten arrest van 1914. Hinder, aldus de

Hoge Raad, veroorzaakt aan eens anders eigendommen, maakt de veroorzaker, die haar teweegbrengt, ook bij het uitoefenen van zijn eigen eigendomsbevoegdheden, aansprakelijk.

(Wordt vervolgd.)

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1ste Kamer. — 9 Mei 1947.

Voorzitter : M. Soenens.
Raadsheer-Verslaggever : M. Louveaux.
Advocaat-Generaal : M. Colard.

I. MOTIVERING VAN VONNISSEN EN ARRESTEN. — BEANTWOORDING DER CONCLUSIES OP NIET GEPASTE OF OP DUBBELZINNIGE WIJZE. — SCHENDING VAN ARTT. 1319 EN 1320 B.W.
II. ARBITRAGE. — ONDERVRAGING VAN EEN PARTIJ IN AFWEZIGHEID DER ANDERE. — SCHENDING VAN DE RECHTEN DER VERDEDIGING. — BEROEP TEGEN SCHEIDSRECHTERLIJKE BESLISSING, GESTEUND OP DIT MIDDEL, TROTS AFSTAND VAN HOGER BEROEP.

I. *De rechterlijke beslissing, die op niet gepaste of op dubbelzinnige wijze op de gestelde conclusies antwoordt, laat niet toe na te gaan welk standpunt t.o.v. de opgeworpen middelen werd ingenomen; zij schendt derhalve de bewijskracht, die aan de akten wordt toegekend.*

II. *Trots afstand van het recht op hoger beroep tegen een scheidsrechterlijke beslissing is dit middel van verhaal ontvankelijk indien het gesteund is op de schending van de rechten der verdediging; een dergelijke schending bestaat, wanneer de arbiters een der partijen, in afwezigheid van de andere, hebben ondervraagd.*

Thijs-Motte / N. V. Tuinbouw Flora.

Gelet op het bestreden arrest op 25 Januari 1944 gewezen door het Hof van Beroep te Brussel;

Over het enig middel : schending van artikel 97 der Grondwet van artikelen 1319, 1320 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat het bestreden arrest, de draagwijdte der besluiten van eiseres tot verbreking miskennende, niet geantwoord heeft, op het middel waarbij zij beweerden dat de rechten der verdediging door de scheidsrechters niet geëerbiedigd werden vermits deze laatste hun tegenstrevers, schuldeisers, de verweerders, opgeroepen en gehoord hadden buiten hun aanwezigheid en zonder dat zij hun naderhand kennis hadden gegeven van hun verklaringen, zodat zij in de onmogelijkheid werden gesteld deze verklaringen tegen te spreken, terwijl de aangeklaagde beslissing daarop alleen antwoordt dat eisers tot verbreking en hun raadsman door de scheidsrechters gehoord werden zonder vast te stellen dat dit verhoor na de eenzijdige ondervraging der schuldeisers geschiedde en er bij voegt dat, voor de tweede scheidsrechterlijke uitspraak, de scheidsrechters de uitleggingen door de raadsman en de partijen

gegeven en eiseres tot verbreking alsook de Heer Kegels hebben gehoord, zonder nogmaals vast te stellen dat noch eisers noch hun raadsman, op de hoogte werden gesteld der eenzijdige verklaringen welke de schuldeisers, aan de scheidsrechters gedaan hadden, terwijl van dit standpunt af de mededeling aan de scheidsrechters der conclusies door eiseres in verbreking genomen voor de Rechtbank van eerste aanleg, voor de scheidsrechterlijke procedure, en dus voor de eenzijdige ondervraging der schuldeisers door de scheidsrechters, mededeling welke het arrest inroept, als zonder draagwijdte voorkomt;

Overwegende dat uit de rechtspleging blijkt dat partijen, na de debatten in eerste aanleg, overeenkwamen hun geschil aan scheidsrechters te onderwerpen, en dat zij, luidens hun scheidsrechterlijke overeenkomst, deze dispenseerden voor het naleven van alle pleegvormen, behalve het onderhoor van partijen, en afzagen van het hoger beroep; dat de scheidsrechters, op deze overeenkomst, de 29 Juni 1943 een eerste beslissing namen, en de 18 September daaropvolgend, een tweede ter aanvulling van de vorige;

Overwegende dat aanleggers in verbreking, niet-tegenstaande de dispensatie van de gewone vormen van rechtspleging en het afzien van hoger beroep, zoals in de scheidsrechterlijke overeenkomst was voorzien, hoger beroep aantekenden, en, om van de ontvankelijkheid van hun verhaal te doen blijken, in conclusies, de schending aanvoerden van een hoofdzakelijke voorwaarde van een scheidsrechterlijke beslissing door de miskenning van hun recht van verdediging, miskenning hieruit afgeleid dat de scheidsrechters, in het onderzoek, dat hun eerste beslissing voorafging, na partijen op tegenspraak te hebben gehoord, de schuldeisers, hier verweerders, nog afzonderlijk gehoord hadden, en, sedert dan, uitspraak gedaan hebben zonder aan de schuldenaars, hier aanleggers, kennis te hebben gegeven der eenzijdige verklaringen van hun tegenstrevers;

Overwegende dat het Hof van Beroep op die conclusies enkel antwoordt : « dat de eerste scheidsrechterlijke beslissing vaststelt dat de scheidsrechters zowel de uitleggingen door de raadsman der partijen als deze door de partijen zelf en door de verschillende schuldeisers gegeven, gehoord hebben; dat de tweede scheidsrechterlijke beslissing vaststelt dat de scheidsrechters de uitleggingen door de raadsman der partijen gegeven, en appellante en de Heer Kegels hebben gehoord; dat hun bovendien de conclusies van beroepster vóór de rechtbank van eerste aanleg genomen, waarin haar opmerkingen en haar stelling werden uiteengezet, werden mede-

gedeeld; dat daaruit voortvloeit dat de rechten der verdediging van appellante werden gevrijwaard»; dat als gevolg daarvan het bestreden arrest appellanten in hun bezwaar niet gegrond verklaart en, dienvolgens, niet ontvankelijk in hun hoger beroep, welk dat bezwaar veronderstelde;

Overwegende echter dat geen enkel van die beschouwingen op gepaste wijze antwoord verstrekt op de conclusies van de aanleggers in verbreking; dat er daarin noch ontkend wordt dat de scheidsrechters kennis gekregen hadden van de eenzijdige verklaringen van verweerders in verbreking, noch bevestigd wordt dat aanleggers kennis er van gekregen hadden; dat die leemten niet kunnen aangevuld worden door de verklaring van het arrest « dat de hiervoorgaande vaststellingen bewijzen dat de rechten der verdediging van appelante werden bevrijwaard »; dat verder die verklaring dubbelzinnig is, doordat ze onzekerheid laat bestaan nopens de vraag of het Hof, in feite, de bewering van aanleggers tegensprekt, ofwel, of het, in rechte, oordeelt dat, in weerwil van de aangevoerde feiten, doch wegens omstandigheden waarop het elders wijst, de rechten van de verdediging gevrijwaard werden;

Dat daaruit volgt dat het bestreden arrest, door uit te spreken zoals het deed, de in het middel aangeduide wetsbepalingen geschonden heeft;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Hof van Beroep te Brussel en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerders tot de kosten;

Verwijst de zaak naar het Hof van Beroep te Gent.

NOOT. — Uit de bewoordingen van het arrest blijkt, dat de procesvoerende partijen hun geschil na de debatten in eerste aanleg, aan arbitrage onderwerpen, met afstand van het recht op hoger beroep.

Een der partijen werd door de scheidsrechters onderzocht, zonder dat de andere partij aanwezig was. In deze omstandigheid zag de niet opgeroepen partij een schending van het recht der verdediging, en tekende hoger beroep aan tegen de arbitrale beslissing.

Het Hof van Beroep aanvaardde echter het opgeworpen middel niet. Het Hof van Verbreking casseerde daarop dit arrest wegens onvolledige en dubbelzinnige motivering, zonder zich evenwel over de gestelde rechtskwestie uit te spreken.

De gestelde rechtskwestie, nl. de ontvankelijkheid van het beroep tegen een scheidsrechterlijke beslissing ondanks contractuele afstand van het recht op hoger beroep, werd door de appelrechter impliciet in bevestigende zin beantwoord. Deze immers onderzoekt het opgeworpen rechtsmiddel ten gronde maar oordeelt, dat de rechten der verdediging niet werden geschonden. Onbegrijpelijk is het dan ook, dat het Hof van Beroep, te oordelen althans naar de bewoordingen van het hieboven gepubliceerd arrest, het beroep niet ontvankelijk verklaarde. In de mate, waarin kan aangenomen worden, dat hier een vergissing of een materiële fout begaan werd; heeft het Hof van Beroep t.a.v. een reeds oude strijdzaak een interessant standpunt ingenomen.

Inderdaad, de schending van de rechten der verdediging is een reden van nietigheid der scheidsrechterlijke beslissing, o.m. omdat de arbiters buiten de termen

van het compromis oordelen, waarbij hun zeker niet de onregelmatige rechtspleging, nl. de eenzijdige onderzaging, werd voorgeschreven. Gedurende lange tijd was men van mening, dat in zulk geval de nietigheid moest aangevraagd worden, en wel door verzet tegen het bevel van exequatur, zelfs indien het recht van beroep openstond. Waar nu, zoals in deze zaak het geval is, van het recht op beroep uitdrukkelijk werd afgezien, het Hof van Beroep niettemin impliciet het beroep ontvankelijk verklaart, kan aangenomen worden, dat het bestreden arrest de gewone rechtspraak en rechtsleer niet zou hebben gevolgd. Een gelijkaardig standpunt wordt ingenomen door Mr. R. Van Lennep in zijn Handleiding van het Scheidsgerecht (art. 29) en in zijn Ontwerp van Internationale Regeling van het Scheidsgerecht (art. 29).

A. S.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

1ste Kamer. — 24 April 1947.

Voorzitter : M. Matthijs.

Rechters : M.M. Rollier en Janssens.

O. M. : V. Van Hoogenbemt.

I. INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT. — ECHTSCHIEDING. — IN SPANJE STRIJDIG MET DE OPENBARE ORDE. — NATIONALE WETGEVING DER PARTIJEN ZONDER BETEKENIS.

II. TENUITVOERLEGGING VAN BUITENLANDSE VONNISSEN. — SCHIEDING VAN TAFEL EN BED UITGESPROKEN IN SPANJE. — GEEN VERDRAG TUSSEN BELGIE EN SPANJE. — ART. 10 DER WET VAN 25 MAART 1876. — ONDERZOEK VAN DE FEITEN.

I. *De echtscheiding is in Spanje strijdig met de openbare orde en wordt er beschouwd als een instelling, die de maatschappij benadeelt; derhalve kan zij in dit land niet worden uitgesproken, zelfs indien de nationale wetgeving der partijen de echtscheiding toelaat.*

II. *Ten aanzien van de tenuitvoerlegging van buitenlandse vonnissen in België is de burgerlijke rechtbank, krachtens art. 10 van de wet van 25 Maart 1876 op de bevoegdheid, er toe gehouden de volgende vijf punten te onderzoeken : 1° Of het buitenlands vonnis niets bevat dat strijdig is met de openbare orde of de beginselen van het Belgisch staatsrecht; 2° Of het vonnis volgens de wetgeving van het land waar het gewezen werd in kracht van gewijsde is gegaan; 3° of de voorgelegde uitgifte van het vonnis de voor haar echtheid vereiste voorwaarden verenigt; 4° of de rechten der verdediging werden geëerbiedigd; 5° of de buitenlandse rechtbank niet uitsluitend bevoegd was om reden van de nationaliteit van de eiser.*

Indien er tussen België en het land, waar de beslissing werd gewezen, geen verdrag bestaat in de zin van art. 10 van de wet van 25 Maart 1876, zal de burgerlijke rechtbank de feiten ten gronde opnieuw moeten onderzoeken.

Van Praet t/Geulen-Landen.

Gehoord aanlegger in zijn middelen en besluiten;
Gezien de stukken;

Overwegende dat gedaagde, alhoewel regelmatig gedagvaard, geen pleitbezorger heeft gesteld;

Overwegende dat partijen op 4 Mei 1938 te Santa Cruz de Tenerife in den echt zijn getreden in de kerk van Sint Franciscus van Assisi in aanwezigheid van een afgevaardigde van de burgerlijke overheid, — huwelijksakte overgeschreven in de registers van de Burgerlijke Stand der stad Dendermonde op 24 Oogst 1938 Nr 36;

Overwegende dat aanlegger een vonnis dd. 8 Februari 1943 voorlegt ten zijnen voordele tegen Louisa Geulen bij verstek gewezen door de Kerkelijke Rechter van het Bisdom La Laguna op het eiland Ténérif, Canariearchipel, Spanje;

Overwegende dat de eis strekt tot het exequatur van hogervermeld vonnis;

Overwegende echter dat aanlegger in de aanhef van zijn dagvaarding, ten onrechte voorhoudt dat « de echtscheiding werd uitgesproken »;

Overwegende immers dat in Spanje de echtscheiding strijdig is met de openbare orde, en beschouwd wordt als een instelling die de maatschappij benadeelt; dat dus in die Staat de echtscheiding niet kan uitgesproken worden zelfs indien de nationale Wetgeving van partijen dit toelaat; dat trouwens de scheidingsgedingen tussen katholiek-gehuwde echtgenoten, zoals terzake, in Spanje voorbehouden blijven aan kerkelijke rechtsmachten; dat al deze beschikkingen in zake scheiding en desbetreffende procedure, na een korte afschaffing door de Republiek, terug in voege werden gebracht door de regering Franco bij de wet van 23 September 1939 (De Vos, Le Problème des Conflits des lois, édit. 1946; Tome 1, n° 122 en 132 voetnotas), Rolin Principes de Droit International Privé II (Applications) édit. 1897, n° 128);

Overwegende dat terzake de kerkelijke rechtsmacht heeft uitgesproken een eeuwigdurende scheiding « quoad thorum et cohabitationem », m.a.w. « voor bed en samenwonen »;

Overwegende dat dus ten voordele van Van Praet scheiding van tafel en bed werd uitgesproken;

Henri tegen zijn echtgenote Louisa Geulen een

Overwegende dat (1°) dit Spaanse Vonnis niets bevat dat strijdig is met de openbare orde of met het Belgisch Staatsrecht; dat (2°) het vonnis in kracht van gewijsde is gegaan, zoals de Kerkelijke notaris van het Bisdom Tenerife verzekert; dat (3°) een degelijk afschrift wordt voorgebracht, met de wettiging van de handtekeningen van de Kerkelijke Rechter van het Bisdom La Laguna en van de Belgische Consul te Santa Cruz de Tenerife; dat (4°) Luisa Geulen behoorlijk werd gedagvaard voor de Spaanse Rechter en, alhoewel zij niet verscheen, de rechten van de verdediging werden geëerbiedigd; dat (5°) deze vreemde rechter zijn bevoegdheid niet putte in de nationaliteit van eiser, die Belg is;

Overwegende dat tussen Spanje en België geen conventie bestaat in de zin van art. 10 van de wet van 25 Maart 1876 op de bevoegdheid;

Overwegende dat het vreemde gerecht goed geoordeeld heeft ten gronde; dat het overspel van verstekmakende gedaagde algemeen bekend was en zij in een brief aan haar man mededeelde dat zij hem bedrogen had en hem thans verliet om zich met een andere te verenigen;

dat de rechtbank weliswaar met dergelijke bewijs-

voering omzichtig moet omgaan doch dat, in elk geval, de wijze waarop Luisa Geulen aanlegger heeft verlaten grof beledigend is en op zich zelf reeds de scheiding van tafel en bed rechtvaardigt;

Om deze redenen :

De Rechtbank, gehoord de Heer Van Hoogenbemt, substituut Prokureur des Konings in zijn advies, rechtdoende bij verstek bij nalatigheid om te verschijnen, zegt dat het vonnis in scheiding van tafel en bed op 8 Februari 1943 uitgesproken door de Kerkelijke Rechter en van het Bisdom La Laguna op het eiland Teneriffe, Canariearchipel, Spanje, in zake Van Praet Henri en Luisa Geulen, uitvoerbaar is in België;

Veroordeelt de verstekmakende gedaagde tot de gerechtskosten op taxaat.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

26 Maart 1947.

Voorzitter : M. Byvoet.

Rechters : M.M. Van Soest en Pexsters.

O.M. : M. Vande Velde.

GEBRUIK DER TALEN IN GERECHTSZAKEN. — WET VAN 15 JUNI 1935 ART. 9. — ADVIES VAN DE FAMILIERAAD ZONDER MOTIVERING OPGESTELD IN EEN ANDERE TAAL DAN DIE DER RECHTSPLEGING. — NIETIGHEID.

Wanneer een advies van de familieraad opgesteld is geworden in een andere taal dan die der rechtspleging zonder dat deze afwijking gemotiveerd werd, is de rechtspleging in interdictie, met inbegrip van dit advies nietig en moet deze nietigheid van ambtswege door de rechter tegengesteld worden.

Lossee t / Laval.

Overwegende dat de eis ertoe strekt verweerder op verzoek zijner echtgenote, in interdictie te doen stellen; dat hij regelmatig ingeleid werd bij verzoekschrift voor de bevoegde Rechtbank te Hoei die het oproepen van de familieraad beval ten einde advies uit te brengen over de staat van verweerder en die vervolgens dezes ondervraging voorschreef in Raadkamer; dat verweerder, alhoewel regelmatig gedaagd, niet verscheen voor de raadkamer te Hoei op dag en uur daartoe gesteld; dat hij eveneens verstek deed voor de Rechtbank te Hoei op dagvaarding hem betekend om de interdictie tegen hem te horen uitspreken;

Overwegende dat de rechtspleging zich in dit eindstadium bevond toen de Rechtbank te Hoei, op 9 Januari 1947, de zaak naar de Rechtbank hier te Hasselt verzond;

Overwegende dat het advies van de familieraad, volgens het regelmatig voorgebracht afschrift ervan, in de Franse taal is gesteld geworden zonder dat de Vrederechter, oordelend dat de omstandigheden van aard waren af te wijken van de voorschriften bepaald in het eerste gedeelte van de tweede paragraaf van artikel negen der wet betreffende het gebruik der talen in gerechtszaken, bij gemotiveerde beslissing deze afwijking toestond;

Overwegende dat artikel 55 par. 3 derzelfde wet oplegt de rechtspleging voort te zetten in de taal der inleidende dagvaarding, namelijk hier ter zake in het Nederlands;

Overwegende dat de beslissing van de familieraad een noodzakelijk bestanddeel der rechtspleging uitmaakt en dat zij derhalve in de taal der rechtspleging moet opgesteld zijn zoals hogergemeld artikel 9 par. 2 het voorschrijft;

Overwegende dat het niet naleven van dit voorschrift de rechtbank ertoe verplicht op grond van artikel 40 der taalwet deze nietigheid, welke door geen vonnis op tegenspraak geveld gedekt is, van ambtswege op te werpen;

Overwegende dat de geldigheid der rechtspleging welke deze nietigheid voorafgaat niet kan betwist worden doch dat deze nietigheid de beslissing van de familieraad en de daarna gevoerde rechtspleging, met inbegrip het vonnis van verzending, aantast zodat de Rechtbank er zich enkel toe kan bepalen de partijen te verzenden als naar recht;

Overwegende dat verweerder verstek doet;

Gelet op de voorschriften van artt. 2-30 tot 37 der wet van 15 Juni 1935 welke nageleefd geweest zijn;

Om deze beweegredenen :

De Rechtbank, gehoord de Heer Vande Velde, Eerste Substituut van de Procureur des Konings in zijn advies, uitspraak doende bij verstek, verklaart de beslissing van de familieraad gehouden voor de Heer Vrederechter van Landen, de 25 October 1946 van ambtswege nietig;

Zegt voor recht dat deze nietigheid ook deze der verdere rechtspleging voor gevolg heeft;

Verzendt partijen als naar recht en laat de gerechtskosten veroorzaakt door de vernietigde rechtspleging ten laste van aanlegster.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

Kortgeding. — 13 Mei 1947.

Voorzitter : M. Castelein.

Pleiters : Mrs Calewaert en Posenaeer.

HUUR EN VERHUUR. — BESLUITWET VAN 19 FEBRUARI 1947, ART. I, ALINEA 2. — SCHORSING VAN DE TENUITVOERLEGGING DER RECHTERLIJKE BESLISSINGEN IN ZAKE HUUROVEREENKOMSTEN. — ONWETTELIJKHEID.

De volmachtwetten van 7 September 1939 en 14 December 1944 hebben aan de Koning de bevoegdheid verleend om o.m. de wetgeving in zake huurovereenkomsten te wijzigen doch geenszins om de schorsing van regelmatig gevelde vonnissen in geschillen hieromtrent te bevelen. Bij gebreke van een door het Parlement gestemde en uitgevaardigde wet, is het aan de Koning niet toegelaten de werking van bepaalde wetten noch de gevolgen van de inbreuken op de verplichtende gehoorzaamheid aan die wetten te schorsen. Derhalve moeten de bepalingen van art. I, alinea 2 van de Besluitwet van 17 Februari 1947 — evenals die van art. I, alinea I derzelfde besluitwet — als niet wettelijk worden aangezien.

Brangers t / Van Hissenhoven en cs.

Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten ontwikkeld in de Nederlandse taal;

Gezien de inleidende dagvaarding van het ambt van deurwaarder Louis Van Wassenhove de dato 24 April 1947, geboekt en hieraan gehecht;

Gezien de wet van 15 Juni 1935 artikels 2, 34, 37 en 41;

Gelet op het uitvoerbaar vonnis, in gelijkvormig uittreksel voorgelegd en tegensprekelijk uitgesproken door de Rechtbank van Vrede van het 1e Kanton van Antwerpen, op 10 Juli 1946, de uitdrijving van aanlegger bevelend uiterlijk tegen einde Oktober 1946, tevens het vonnis in graad van beroep, tegensprekelijk uitgesproken tussen dezelfde partijen op 21 Januari 1947 door de eerste kamer bis van de Rechtbank van eerste aanleg van Antwerpen in gelijkkluidend eerste grosse voorgebracht, het ingediend beroep ongegrond verklarend;

Overwegende dat aanlegger zich steunend op de bepalingen van artikel 1 lid 2 van de Besluitwet van 19 Februari 1947, de schorsing van uitvoering van dit laatste vonnis aanvraagt, zolang de thans bestaande wetgeving vigeert;

Voor wat de betwisting door verweersters van de wettelijkheid van voornoemde Besluitwet, artikel 2, 2° betreft :

Overwegende dat indien het aan de Koning vrij staat in geval van noodzakelijkheid en hoogdringendheid, krachtens de wetten van 7 September 1939 en 14 December 1944 door middel van een rijpelijk in Ministerraad overwogen besluit, wettelijke bepalingen te nemen, om de wetgeving in zake huurovereenkomsten te wijzigen of te volledigigen het de Koning hoegenaamd niet geoorloofd is schorsing van regelmatig en doelmatig gevelde vonnissen te bevelen hetgeen ontegensprekelijk gelijk zou staan, met de wetgeving zelve, desaan gaande aan te raken en te sluiten;

Overwegende, trouwens, dat, indien aan de koning het onomstootbaar recht toegekend wordt, zorg te dragen bij middel van besluiten, voor de uitvoering der uitgesproken vonnissen, het nochtans de Vorst niet behoort, tenzij krachtens een hem bij uitzondering in het Parlement gestemde en uitgevaardigde Wet, naar dewelke men vruchteloos zoekt « in casu » noch de schorsing van de Wetten zelve, noch inbreuk op de verplichtende gehoorzaamheid aan diezelfde te bevelen;

Overwegende dat ditzelfde principe toepasselijk is op de uitvoerende kracht van alreeds krachtens de bestaande wetgeving uitgesproken vonnissen;

Overwegende dat het derhalve blijkt, krachtens artikel 107 van de Grondwet, dat evenmin de bepaling van artikel 1, 2° van de Besluitwet van 19 Februari 1947, als de bepaling van artikel 1, 1° op hetwelk het Hof van Verbreking een Arrest geveld heeft op 20 Maart 1947, dient toegepast te worden door de Hoven en Rechtbanken;

Om deze redenen,

Wij, J. Castelein, Voorzitter der Rechtbank van eerste aanleg, zitting houdende te Antwerpen, zetelend in kortgeding, uitspraak doende op tegenspraak;

Alle andere verdere tegenstrijdige besluiten van de hand wijzend;

Wijzen aanlegger af van zijn eis en veroordelen hem tot de kosten.

KRIJGSRAAD TE MECHELEN

3de Nederlandse Kamer. — 2 Juni 1947

Voorzitter : M. Van den Broeck

Subst. Krijgsauditeur : M. Fremault

Pleiters : Mrs Dyck, loco Mr Basyn en R. Victor

I. ART. 118 BIS S.W.B. — AARD DER STRAFBARE FEITEN. — ALGEMENE HOUDING VAN DE VERDACHTE TIJDENS DE BEZETTING. — ZENDEN VAN GELUKWENSEN ALS PRIVAAT PERSOON. — GEEN PROPAGANDADAAD. — ALGEMEEN MISDADIG OPZET.

II. VERJARING IN STRAFZAKEN. — MISDRIJVEN BEPAALD BIJ DE WET VAN 22 MAART 1940. — VERJARING NA EEN JAAR.

I. De toepasselijkheid van art. 118 bis S.W.B. is afhankelijk van de aard der ten laste gelegde feiten; de rechter moet onderzoeken of de ten laste gelegde feiten van aard zijn geweest de gevolgen te veroorzaken die de wetgever heeft willen vermijden.

Bij beoordeling van afzonderlijke feiten zal de rechter moeten rekening houden met de algemene houding van de verdachte tijdens de duur van de bezetting. Het zenden van gelukwensen als privaat persoon kan niet als een propagandadaad beschouwd worden. Voor de strafbaarheid krachtens art. 118 bis S.W.B. is niet vereist, dat de verdachte de bedoeling heeft gehad zijn vaderland te verraden, wel de aanwezigheid van het algemeen misdadig opzet, t. w. de wil om de daad te stellen met het bewustzijn van de strafbaarheid er van en van hare gevolgen.

II. De misdrijven bepaald bij de wet van 22 Maart 1940 verjaren na verloop van één jaar, te rekenen van de dag af, waarop de misdrijven werden gepleegd, of van de dag, waarop de laatste gerechtelijke handeling werd verricht.

O. M. en Belgische Staat t/Van Hoof Josephus

Beticht van : te Antwerpen, rechterlijk arrondissement Antwerpen of elders in België,

1° tussen 10-5-1940 en 29 Januari 1943;

a) Deelgenomen te hebben aan het vervormen door de vijand van wettelijke instellingen of inrichtingen, de trouw der burgers jegens de Koning en de Staat in oorlogstijd aan het wankelen te hebben gebracht, of met kwaad opzet, 's vijands politiek of plannen in de hand te hebben gewerkt (art. 118bis S.W.B. gew. door art. 1 van de wet van 19-7-1934); tussen de 28 Januari 1943 en September 1944 :

b) deelgenomen te hebben aan het vervormen door de vijand van wettelijke instellingen of inrichtingen, de trouw der burgers jegens de Koning en de Staat in oorlogstijd aan het wankelen te hebben gebracht of wetens 's vijands politiek of oogmerken te hebben gediend (art. 118bis gew. door art. 3 al. 1 van de B. W. van 17-12-1942);

c) wetens een propaganda geleid, door enigerlei middel gevoerd, uitgelokt, geholpen of begunstigd

te hebben, gericht tegen de weerstand tegen de vijand of diens bondgenoten of strekkende tot het deelnemen aan het vervormen door de vijand van wettelijke instellingen of inrichtingen, het aan het wankelen brengen in oorlogstijd van de trouw der burgers jegens Koning en Staat, het wetens dienen van 's vijands politiek of oogmerken (art. 118bis S.W.B. gewijzigd door art. 3, al. 2 (met verwijzing al. 1) B. W. 17-12-1942);

2° tussen 10-5-1940 en September 1944 :

a) Een groepering, vereniging of organisatie gesticht te hebben, die de vernietiging van België's onafhankelijkheid, van de grondwettelijke vrijheden of instellingen van het Belgisch volk nastreeft, aan de leiding ervan te hebben deelgenomen of er een functie te hebben in uitoefend of wetens en wilens de stichting of de werking ervan te hebben bevorderd;

b) deel te hebben uitgemaakt van een groepering, vereniging of organisatie als deze bedoeld onder a) of er wetens en wilens een vergaderplaats te hebben aan verschaft;

c) zich bezig te hebben gehouden met propaganda of met enige andere bedrijvigheid welke de vernietiging van België's onafhankelijkheid, van de grondwettelijke vrijheden of instellingen van het Belgisch Volk nastreeft, zonder deel uit maken van enige groepering of vereniging;

Gehoord ter openbare terechtzitting van 14 Mei 1947, Meester Dyck, loco Mr Basyn, advocaat der burgerlijke partij, Belgische Staat, in zijn middelen;

Gehoord ter openbare terechtzitting van 14 Mei 1947, de Heer Van Ackere, Substituut-Krijgsauditeur, in de uiteenzetting der zaak en zijn conclusiën;

Gehoord Mr Victor, advocaat der balie van Antwerpen, gekozen verdediger van beklaagde, in zijn middelen;

Gehoord beklaagde in zijn gezegden en middelen van verdediging;

Aangezien het blijkt uit de gedingstukken en uit het ter terechtzitting gedane onderzoek dat de feiten der betichtingen niet bewezen zijn zoals hierboven omschreven;

Wat aangaat de betichting 1° a, b en c, inbreuken op artikel 118bis S.W.B.;

Aangezien betichte Van Hoof, vervolgd wordt wegens inbreuken op artikel 118bis S.W.B., dat in dit verband hem volgende feiten worden aangewreven :

1°) het leiden in de Koninklijke Muntchouwburg te Brussel op 11 Augustus 1940 van een kunstconcert ingericht door het muziekfonds in samenwerking met het comité voor Vlaamse politieke gevangenen;

2°) het verlenen van medewerking aan de 11 Juliviering van 1941 en 1942, deze laatste ingericht door de DEVLAGE;

3°) zijn benoeming in Mei 1942 tot bestuurder van het Koninklijk Vlaams Muziekconservatorium te Antwerpen;

4°) het dirigeren van een orkest (gedeelte) ter gelegenheid van de Nationale Kultuurdagen te Mechelen op 13 Juni 1943;

5°) het leiden van of deelnemen aan concerten,

gegeven door het N.I.R. in de jaren 1941, 1942, 1943 en 1944;

6°) het uitvoeren van sommige van zijn liederen op een feest ingericht door de « Dietse Meisjes-scharen » te Antwerpen, in Augustus 1944;

7°) het toezenden van gelukwensen aan dichter Verschaeve bij zijn 70e verjaardag op 19 Mei 1944;

Aangezien de materialiteit van deze feiten vaststaat en trouwens door betichte niet wordt betwist;

Aangezien nader dient onderzocht :

a) of de aangehaalde feiten van aard zijn geweest om de trouw van de burgers jegens de Koning en de Staat in oorlogstijd aan het wankelen te brengen of de politiek of de plannen van de vijand in de hand te werken of te dienen;

b) of betichte ter zake gehandeld heeft met kwaad opzet vóór 29 Januari 1943 en wetens na 28 Januari 1943 en of in zijn hoofde het algemeen misdadig opzet (dol général) aanwezig is;

Aangezien van stonde af dienen uitgeschakeld de feiten 3 en 7;

dat het inderdaad gebleken is door de verklaring ter zitting van getuige Van Hecke, Directeur van het Departement van Openbaar Onderwijs, dat de benoeming van betichte als bestuurder van het Koninklijk Muziekconservatorium te Antwerpen, regelmatig geschiedde door de Secretaris-Generaal Nijns enkel op grond van zijn waarde als kunstenaar en zulks tegen de wil van de bezettende overheid en tegen de kandidaat in van DEVLAG;

dat verder het zenden van gelukwensen ten private titel niet als een propagandadaad kan worden beschouwd;

Aangezien sommige van de andere feiten de goede Belgische burgers in hun vaderlandslievende gevoelens hebben kunnen krenken en bij hen de indruk hebben kunnen wekken dat betichte akkoord ging met de inrichters van de feestelijkheden, waarvan zekere een antivaderlands karakter hadden;

Aangezien de Staat gerechtigd is van de burgers, tijdens de bezetting van het grondgebied door de vijand, te eisen zich van elke daad te onthouden, welke het bestaan van de Staat kan in gevaar brengen of de trouw der burgers aantasten;

Aangezien bij het beoordelen van de bedoelde feiten niet mag uit het oog worden verloren, dat in Augustus 1940 er een algemene geestesverwarring in het land heerste;

dat de vijandelijke propaganda op sluwe wijze gevoerd werd zodat ook betichte in zekere mate kan misleid geweest zijn;

dat betichte van vóór de oorlog in heel het Vlaams gedeelte van het land algemeen bekend stond als een kunstenaar met een speciaal onafhankelijk karakter die niet aan politiek deed en zich vooral op gebied van muziek deed gelden; dat hij als toondichter van « Groeninghe » vóór de oorlog steeds deelnam aan alle 11 Julibetogingen, welke dan ook door vele officiële overheidspersonen werden bijgewoond, derwijze dat, naar getuigenis ter zitting van Verheyden, letterkundige en ere-directeur van het Gemeentebestuur van Antwerpen « een 11 Juliviering zonder Van Hoof niet denkbaar was »;

dat hij zijn optreden hij zich beperkt heeft tot

het louter artistiek-muzikaal gedeelte en hij nooit persoonlijk zich aan propaganda heeft bezondigd;

Aangezien ter zake ook rekening dient gehouden met de houding in het algemeen door betichte tijdens de duur van de bezetting aangenomen;

Aangezien, in dit opzicht, het opvalt dat betichte nooit tot een politieke groepering, die met de vijand collaboreerde, V.N.V., of de DEVLAG is togetreden, dat geen enkele getuige verklaart dat hij in het Koninklijk Vlaams Muziekconservatorium te Antwerpen of te Bouchout, waar hij woonde, ooit enige propaganda heeft gevoerd voor de bezetter, of voor de politieke groeperingen die de politiek van de vijand steunden;

dat volgens getuige Verheyden, hoger vermeld, die regelmatig contact had met betichte, deze wel Vlaamsgezind doch niet Duitsgezind was;

dat betichte zich in anti-Duitse zin heeft uitgelaten tegenover getuige Van Hecke (zittingsblad 14 Mei 1947);

dat, volgens getuigschrift van Dr. August Corbet, beheerder-secretaris van het Koninklijk Vlaams Conservatorium te Antwerpen (stuk 15) betichte aan verscheidene leerlingen diensten heeft bewezen ten einde hen te onttrekken aan de verplichte tewerkstelling door de vijand ingevoerd;

dat, volgens attesten van Marescaut, lid van de weerstandsgroepering « Witte Brigade Fidelio » (stukken 28 en 18) betichte in April 1944, een kortdaat-afwijzende houding heeft aangenomen tegenover de Duitsers en Belgische Gestapo's en zelfs bedreigingen uitte tegen deze laatsten;

dat volgens getuigschrift van Monseigneur Van Nuffel, lid van de Koninklijke Vlaamse Academie van België en bestuurder van het Lemmensgesticht te Mechelen, ter zitting neergelegd, betichte Van Hoof, zich tijdens de oorlog nooit in onvaderlandse zin heeft uitgesproken, tijdens welke zitting ook van genoemde Academie;

Aangezien de omstandigheid dat, volgens getuige Van Hecke, directeur van het ministerie van Openbaar Onderwijs, betichte Van Hoof niet in de smaak viel der Duitsers en insgelijks niet in de smaak van de DEVLAG en van Van de Wiele, en dat « de benoeming van Van Hoof tegen de eis der Duitsers was » (zittingsblad van 14 Mei 1947) kenschetsend is om aan te tonen hoe weinig bruikbaar betichte de vijand en dezes volgelingen toescheen om in het kader van hun politiek en hun plannen dienstig te zijn;

Aangezien voor het overige geen enkele bepaalde gevolgtrekking kan worden afgeleid uit het feit dat betichte het voorwerp is geweest van zekere lovende artikels in de pers (stukken 3, 4, 5, 7) en zijn naam vermeld is in een rondschrijven van de afdeling Kultuur van het V.N.V., (stukken 39 en 40) alsmede dat hij voorkomt op een lijst van een erecomité voor de Bormshulde, daar het bewijs niet is geleverd dat hij ter zake enig initiatief zou genomen hebben of op enigerlei wijze zijn tussengekomen of zelfs hiervan op de hoogte zou zijn geweest;

Aangezien de omstandigheid dat hij aan een « commissie van Eer en Rechtsherstel » in yage bewoordingen een schrijven heeft gericht over de gebroeders Van Etsen (stuk 2) niet als het dienen

van de politiek van de vijand kan worden beschouwd;

Kwaad opzet en wetens:

Aangezien, om strafbaar te zijn, de handelingen door betichte dienen gesteld te zijn voor de periode van 10 Mei 1940, tot 28 Januari 1943, met kwaad opzet en voor de periode van 29 Januari 1943, tot September 1944, wetens en met een algemeen misdadig opzet (dol général);

Algemeen misdadig opzet (dol général);

Aangezien er weliswaar niet vereist is dat betichte de bedoeling moet gehad hebben zijn vaderland te verraden, doch dat opdat de misdaad van inbreuk op artikel 118bis te zijnen laste kunne weerhouden worden, in zijn hoofde het « algemeen misdadig opzet » (dol général), moet aanwezig zijn, d.i. de wil om de daad te stellen met het bewustzijn van de strafbaarheid ervan en van hare gevolgen; dat inderdaad dit « algemeen misdadig opzet » een noodzakelijk element uitmaakt van elke misdaad door het strafwetboek voorzien (Haus, Principes généraux du droit pénal Belge, 3e uitgave, deel I, Nrs 295 à 301; De Ryckere, Les Secours aux Ennemis de l'Etat et le Crime de Trahison 1945, blz. 145, Belgique Judiciaire, 1920, col. 161 en vlg., Dautricourt, La Trahison, blz. 24 en nrs 151, 339, 340, 482);

Aangezien uit bovenstaande beschouwingen het besluit dient getrokken dat, indien betichte in sommige omstandigheden een houding heeft aangenomen die laakbaar is en niet is overeen te brengen met de waardigheid die een goede vaderlander tijdens een vijandelijke bezetting diende in acht te nemen en zo betichte door de aangehaalde feiten in zekere beperkte mate heeft bijgedragen om het weerstandsvermogen van de bevolking tegen de vijand te verzwakken, hij nochtans, gezien zijn speciale geestesgesteldenis als kunstenaar en de bekende onafhankelijkheid van zijn karakter, zich heeft laten leiden door overwegingen van louter culturele aard, zonder bewust te zijn van de draagwijdte van zijn daden;

Aangezien dientengevolge dient aangenomen dat het kwaad opzet, vereist door artikel 1 van de besluitwet van 8 April 1917 (artikel 118bis Strafwetboek) in zijne hoofde niet voldoende bewezen is voor wat aangaat de feiten gepleegd vóór 29 Januari 1943;

Aangezien wat betreft de feiten gepleegd na 28 Januari 1943 evenmin ten genoegen van recht is daargesteld dat betichte het noodzakelijk misdadig algemeen opzet met het bewustzijn van de strafbaarheid van zijn daden zou gehad hebben;

Aangezien het verder niet bewezen is dat betichte zou hebben deelgenomen aan het vervormen door de vijand van wettelijke instelling of inrichtingen, noch dat hij zich zou hebben schuldig gemaakt aan enige propaganda als voorzien onder nr 1c, der betichting;

Dat bijgevolg de betichtingen 1 a, b en c, ten laste van betichte niet kunnen weerhouden worden;

Wat aangaat de betichtingen 2 a, b en c;

Aangezien de feiten in deze betichtingen bedoeld verjaard zijn;

Aangezien deze feiten voorzien bij artikel 1 van de wet van 22 Maart 1940, verjaren na verloop van een jaar te rekenen van de dag van de inbreuk of van de laatste gerechtelijke akten van onderbreking gesteld binnen de wettelijke termijn;

Aangezien thans meer dan twee jaren verstreken zijn sedert de uiterste datum van deze feiten, zijnde September 1944 en bijgevolg de verjaring bepaald verkregen is in voordeel van betichte, ingevolge artt. 26-1e lid en 28-2e lid van de wet van 17 April 1878 en art. 11 van de wet van 22 Maart 1940;

Wat aangaat de eis van de Burgerlijke partij:

Aangezien de Krijgsraad onbevoegd is om over die eis uitspraak te doen, daar het bestaan van een misdrijf in hoofde van betichte niet is daargesteld;

Om deze beweegredenen,

De Krijgsraad, beslissende op tegenspraak;

Gezien artikelen;

1 van het Koninklijk Besluit van 26 Augustus 1939;

58, 76, 133 van de wet van 15 Juni 1899;

184, 185 van het wetboek van rechtspleging bij de landmacht van 20 Juli 1814;

191 van het wetboek van strafvordering;

11, 18, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 41, 68 alinea 1 van de wet van 15 Juni 1936;

2, 1°, 6, 8, 10, 11 der besluitwet van 26 Mei 1944; 6bis besluitwet van 26 Mei 1944; 2 besluitwet 18 December 1945;

Rechtdoende, verklaart Van Hoof, Josephus, Bonifacius, Emilius, Michaël, voornoemd onplichtig aan de feiten der betichtingen 1 a, b en c;

A. Recht sprekende op de eis van het Openbaar Ministerie;

De Krijgsraad ontslaat betichte van de actie tegen hem ingelegd zonder kosten voor wat betreft de feiten 1 a, b en c;

Verklaart de feiten 2 a, b en c verjaard;

B. Beslissende over de eis van de burgerlijke partij;

De Krijgsraad verklaart zich onbevoegd om over deze eis uitspraak te doen daar het bestaan van een misdrijf in hoofde van betichte niet is daargesteld;

Verwijst de burgerlijke partij in de kosten door haar zelf veroorzaakt alsmede in de kosten van de openbare actie.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

6de Kamer. — 12 Februari 1947.

Pleiters: Mrs Speyer en Fimmers.

I. INTERNATIONALE DEVIEZENREGLEMENTERING. — KOOP EN VERKOOP VAN RUWE DIAMANT IN ENGELAND. — BETALING DER KOOPWAAR IN DE MUNT VAN HET INVOEREND LAND. — BEPALING VAN OPENBARE ORDE. — BEMIDDELING IN BELGIE VAN HET DIAMANT-OFFICE.
II. INTERNATIONALE DEVIEZENREGLEMENTERING. — BETALING VAN DE KOOPPRIJS. — OVERHANDIGING VAN EEN CHECK OP EEN ENGELSE BANK ALS WAARBORG. — INNING VAN DEZE CHECK. — GEEN BETALING. — BEWIJS-

LAST T.O.V. DE OVEREENGEKOMEN BETALINGSWIJZE.

I. *De koop en verkoop van ruwe diamant in Engeland met het oog op de uitvoer, is slechts toegelaten, mits de betaling in de munt van het invoerend land geschiedt; deze bepaling is van openbare orde.*

De toelating tot invoer van ruwe diamant in België en tot de uitvoer van de vereiste Belgische munt gebeurt door bemiddeling van het « Diamant-Office ».

II. *Wanneer krachtens overeenkomst een check op een Engelse bank als waarborg aan een verkoper in het buitenland wordt overhandigd, is de inning van deze check niet als een betaling te beschouwen, indien deze moet geschieden in overeenstemming met de bestaande reglementering t.w. betaling vanuit België in Belgische munt.*

Het bewijs, dat de overeengekomen betalingswijze werd nageleefd moet door de koper geleverd worden.

Herman Couzyn t./ Van Emden.

Gezien de geregistreerde dagvaarding op 12 December 1946 betekende dewelke strekt tot betaling van 5680 Pond-Sterling, om te zetten in Belgische frank voor levering van koopwaar, en 20.000 fr. ten titel van schadevergoeding;

De litigieuze verkoop betreft ruwe diamant in België uit Engeland ingevoerd;

Partijen gaan akkoord dat, volgens beschikkingen van openbare orde, de uitvoer uit Engeland van ruwe diamanten enkel toegelaten wordt mits betaling in de munt van het invoerende land;

Dat in België zulks geschiedt door bemiddeling van het « Diamant Office » hetwelk de ingevoerde waar keurt, en in gunstig geval, de toelating tot betaling en de mogelijkheid van uitvoer der waarde in Belgische munt bezorgt; dat echter gebruikelijk de uitvoerder zich bij de verzending, en in afwachting van het gevolg der handelingen van de vreemde instellingen, een waarborg, gelijk aan de koop prijs, verschaft;

Partijen gaan eveneens akkoord dat de litigieuze verkoop gesloten werd aan de voorwaarden voorzien door hun respectievelijke staatsinstelling, dus betaling in Belgische munt uit België volgens het gebruik, mits stellen van een waarborg, (het overhandigen en uitbetalen van een check door een Engelse bank aan de verkoper); en dat in het litigieuze geval de invoer door het « Diamant Office » werd toegestaan en toelating werd gegeven tot uitvoer van de nodige Belgische munt;

Verweerder beweert echter dat het overhandigen en het innen door aanlegger van de check op de Engelse Bank, betaling geldt; hij ontkent het werkelijk inzicht van partijen, zoals hierboven aangeduid, niet, hij aanvaardde overigens de uitvoering ervan vermits hij de aanmaningen tot betaling, zonder protest liet doorgaan, na het innen van de check, en zelfs de verzekering gaf (zie zijn verklaring van 12-9-1946) dat hij zorg zou dragen te gepaste tijde zijn verplichtingen te voldoen, doch hij beweert nu dat een check een betaalmiddel is en de afgifte ervan op grond van juridische beschouwingen, geen pandstelling kan zijn;

Aanlegger doet, te rechte, opmerken dat de be-

taling dient te geschieden zoals door partijen overeengekomen, met andere woorden de verbintenis dient uitgevoerd te worden zoals bij de overeenkomst voorzien;

In het litigieuze geval staat het vast dat het overhandigen van een check uitgaande van een Engelse bank voorzien werd bij de overeenkomst (als het deponeren van een waarborg zegt aanlegger) maar ook de uiteindelijke betaling dient te geschieden, in overeenstemming met de van kracht zijnde reglementering, te zeggen van uit België mits overhandiging van Belgische munt;

Verweerder gaat akkoord dat hij deze laatste verplichting niet heeft uitgevoerd; hieruit volgt dat als eerste punt dient vastgesteld te worden dat aanlegger dus gerechtigd is de uitvoering dezer verplichting gerechtelijk te verzoeken, waaruit de gegrondheid van de eis voortvloeit;

Verweerder kan mogelijk over een arsenaal van verweermiddelen beschikken, maar hij dient deze middelen voor te brengen om het gerechtelijk contract te binden. Hij vergenoegt zich te beweren dat aanlegger niet bewijst dat de afgifte van de check een pandstelling was en tracht voorzichtigheidshalve zelve te bewijzen dat zulks niet kan zijn;

Zulks valt echter buiten beschouwing daar aanlegger niet beweert dat deze verhandeling een pandstelling is, alhoewel hij van mening is dat zij het zijn kan.

Er dient opgemerkt dat de last van het bewijs van het feit dat verweerder de verplichting der betaling, zoals in de overeenkomst voorzien, uitvoerde, op hem zelve rust, en het feit dat de « check » niet als « pandgeving » kan gelden, ware zulks aangenomen (quod non), niet voldoende is om tot het besluit te komen dat de overhandiging en zelf het innen ervan « ipso facto » gelijk staat met het vervullen zijner verplichting de voorziene betaling uit te voeren;

Aanlegger bewijst echter niet schade te hebben geleden ingevolge het optreden van verweerder, dewelke evenmin bewijst dat de hoofdeis een teregt karakter heeft;

Om deze redenen :

De Rechtbank, maakt melding van de toepassing van de artikelen 2, 34, 40 en 68 van de Wet van 15 Juni 1935 voor het opmaken van het exploit en de andere akten van rechtspleging welke het vonnis voorafgaan;

Verklaart de hoofdeis ten dele gegrond en de tegeneis ongegrond;

Veroordeelt verweerder op hoofdeis te betalen aan aanlegger wegens levering van koopwaar, de som van 5.680 pond-sterling om te zetten in Belgische munt aan de hoogste koers van de dag der werkelijke betaling samen met de gerechtelijke intresten vanaf de 12e December 1946;

Veroordeelt verweerder op hoofdeis tot de kosten van het geding tot heden op 415 fr. begroot, en wijst aanleggende partijen af van het verdere van hun eis.

NOOT : In Engeland, zoals trouwens in België, dienen de uitgevoerde goederen met deviezen van het invoerend land betaald te worden.

Deze wijze van betalen moet door partijen in hun overeenkomsten worden opgenomen; het is een bepaling van

openbare orde. Het uitvoerend land is de plaats van de overeenkomst. Indien de verkoper een check in het uitvoerend land aanvaardt en deze zelfs int, kan zulks geen wijziging brengen aan de overeengekomen en opgelegde wijze van betaling. Het is de koper, die moet bewijzen, dat hij zich bevrijd heeft, zoals overeengekomen werd.

Men vergelijke: Nussbaum, Arthur: Les restrictions sur l'importation des devises et leurs effets juridiques, in Journal de droit international Clunet, 1940-1945, I, 36. P. Sp.

VREDEGERECHT TE OOSTENDE

27 Mei 1947

Vrederechter: M. Kisters
Pleiter: Mr Borgers

ART. 214b B. W. — TEN UITVOERLEGGING VAN BESLISSINGEN BETREFFENDE ONDERHOUDSGELD BIJ MIDDEL VAN ART. 214b B. W. — GEORLOOFDHEID DEZER PROCEDURE.

De vonnissen uitgesproken door de rechtbank of door de voorzitter ervan betreffende onderhoudsgeld mogen bij middel van art. 214b B. W. ten uitvoer gelegd worden.

Carmanne t/Defraeye

Gelet op het verzoek van eiseres;

Gezien de uitnodiging om voor Ons ter zitting van 13 Mei 1947 te verschijnen, door de griffier van ons rechtsgebied aan partijen betekend bij aangezekende verzendingen ter post afgegeven de 2 Mei 1947, overeenkomstig artikel 214 van het Burgerlijk Wetboek, gewijzigd door de wet van 20 Juli 1932;

Gehoord eiseres en Mr Borgers voor verweerder in het Nederlands in hunne middelen en besluiten;

Overwegende dat de eis strekt tot het rechtstreeks ontvangen ten belope van 4.000 frank per maand van inkomsten of schuldvorderingen, te goed komende aan verweerder, dit op voet van artikel 214B van het Burgerlijk Wetboek;

Overwegende dat bij bevel van 27 Maart 1947 de Heer Voorzitter der Rechtbank van Eerste Aanleg van Brugge, de verweerder veroordeeld heeft op grond van artikel 214j van het Burgerlijk Wetboek, een maandelijks onderhoudsgeld van 4.000 frank te betalen aan eiseres, voor haar en voor de kinderen;

Overwegende dat eiseres zich steunt op gezegd bevel om hare vordering te verrechtvaardigen;

Overwegende dat verweerder voor antwoord geeft dat gezegd bevel een voldoende titel uitmaakt welk eiseres kan uitvoeren, hetzij bij rechtstreekse aanslag op de goederen van verweerder, hetzij bij aanslag op derden;

Overwegende dat eiseres hierop wedervoert dat verweerder geen voldoende aanslagbare goederen bezit, terwijl de aanslag op derde vele procedurekosten en tijdverlies vergt;

Overwegende dat verweerder erkent dat hij op heden kwetstig bevel niet uitgevoerd heeft door betaling aan eiseres;

Overwegende dat de rechtsleer en rechtspraak aannemen dat de vonnissen uitgesproken door de Rechtbank of door de Voorzitter ervan nopens onderhoudsgelden mogen uitgevoerd worden bij

middel der snelle procedure van artikel 214B; (Ciselet, Commentaire de la Loi du 20-7-1932 sur les droits et devoirs respectifs des époux, bl. 46, 47, 48, nr 13 en volgende; De la limite d'application de l'article 214j du C.C. Etude de Mr H. de Patoul, Président du Trib. de Première Instance de Mons, Revue de Droit Belge, bl. 361; J. J. Paix, 1934, bl. 151, Observations; P. P. 1932, p. 541; Charges du Ménage 26, 28, 29; P. P. 1935, Mariage nrs 29, 30; J. J. P. 1934, bl. 219 en 373; J. P. Ostende, 28-1-1936 in zaak Vendels t/ Van der Putte, onuitgegeven);

Overwegend dat hieruit vloeit dat de vraag ontvankelijk en gegrond is;

Om deze redenen,

Wij, Eugène Kisters, Vrederechter van het kantoon Oostende, vonnissende tegensprekelijk en in eerste aanleg, toepassing zijnde gedaan geweest van de schikkingen van artikels 2, 34, 36, 37, 40, 41 en 64 der wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, machtigen eiseres... om bij uitsluiting van haar echtgenoot, verweerder, de inkomsten of schuldvorderingen hem te goed komende tot beloop van 4.000 frank per maand, namelijk de schuldvordering tegenover de Heer Gerard Van Eessen, Wellingtonstraat, 6, te Oostende, rechtstreeks in ontvangst te nemen, te rekenen vanaf 27 Maart 1947, zulks ter uitvoering van het bevel van de Heer Voorzitter der Rechtbank van Eerste Aanleg te Brugge, verleend op grond van artikel 214j van het burgerlijk wetboek in dato 27 Maart 1947, en dit tegenover alle andere derden, schuldenaars en haar echtgenoot;

Veroordelen verweerder tot de gedingskosten op heden vastgesteld ter som van 12 frank;

Vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande beroep uitgezonderd voor wat de kosten betreft en zonder borgstelling zelfs op de minuut.

NOOT: Vgl. vonnis van het Vrederecht te Ekeren, 12 December 1946, R. W., 1947, 733.

BIBLIOGRAPHIE

R. VAN LENNEP: *De Arbitrage in vergelijkend Intern Recht*. — Antwerpen, 1947, 111 p.

Zoals de lezers van het Rechtskundig Weekblad hier vernamen, publiceert Mr R. Van Lennep o.m. reeds een Ontwerp van Internationale Regeling van het Scheidsgerecht.

De thans verschenen verhandeling is gewijd aan een vergelijkende studie van het arbitragerecht, zoals dit geregeld is in talrijke landen van Europa, Amerika, Azië en Australië. Uitvoerig wordt de regeling van de arbitrage in de Nederlandse, Engelse, Italiaanse, Spaanse, Poolse, Duitse, Zwitserse wetgevingen onderzocht terwijl op beknopte wijze wordt aangeduid hoe de arbitrale rechtspraak in het Groot-Hertogdom Luxemburg, in Schotland, Noord-Ierland, Denemarken, Finland, Hongarije, Letland, Lithauen, Noorwegen, Roemenië, Rusland, Zweden functioneert. In een tweede afdeling worden de federale wetten en de wetgevingen en reglementeringen van de verschillende staten der Verenigde Staten van Amerika beschreven, benevens het recht van de verschillende provincies van Canada, van Argentinië, Brazilië, Bolivia, Chili, Colum-

bië, Costa-Rica, Guatemala, Mexico en Panama. Het recht van China, Iran, Japan en Australië ter zake van arbitrage wordt in de volgende twee afdelingen samengevat.

Zoals Mr Van Lennep in een inleidend woord terecht zegt, is de arbitrage, vooral door de uitbreiding van de internationale handel, een internationale aangelegenheid geworden. Een internationale regeling van het scheidsgerecht moet derhalve op basis van een studie van het vergelijkend recht worden opgetrokken. Hiertoe is vooreerst vereist, dat het nodige studiemateriaal wordt bijeengebracht. De publicatie van Mr Van Lennep is ongetwijfeld een belangrijke bijdrage hiertoe.

Bovendien is zijn werk uitstekend geschikt voor de praktijk; het kan met vrucht door juristen en handelaren worden geraadpleegd.

E. M.

REVUE CRITIQUE DE JURISPRUDENCE BELGE

Bij de Uitgeversmaatschappij E. Bruylant te Brussel is, met de steun van de Universitaire stichting, een nieuw driemaandelijks juridisch tijdschrift verschenen.

Dit tijdschrift: *Revue critique de jurisprudence belge* staat onder leiding van Jean Dabin, hoogleraar aan de universiteit te Leuven, Leon Graulich, hoogleraar aan de universiteit te Luik, René Marcq, hoogleraar aan de universiteit te Brussel en advocaat bij het Hof van Verbreking; Joseph van der Vorst, hoogleraar-emeritus aan de universiteit te Gent, terwijl Arthur Belpaire, Raadsheer bij het Hof van Beroep te Gent en André de Bersaques, raadsheer bij het Hof van Beroep te Gent en docent aan de universiteit te Brussel, de functie van redactie-secretarissen vervullen. De andere medewerkers zullen in de eerste plaats onder het personeel van de vier rechtsfaculteiten gerecruteerd worden, Simont, Van Hecke, Van Houtte, Van Ryn, Deckers, Kluyskens, e.a.

De *Revue critique de jurisprudence belge* zal, zoals de titel reeds aanwijst, uitsluitend gewijd zijn aan de annotatie van de Belgische jurisprudentie, die evenwel beperkt wordt tot het gebied van het privaatrecht: burgerlijk recht, handelsrecht, internationaal privaatrecht, zonder nochtans de beslissingen, die op het grensgebied van privaatrecht en publiek recht liggen, uit te sluiten.

Het tijdschrift is franstalig; de Nederlandse beslissingen zullen in hun oorspronkelijke tekst worden opgenomen, gevolgd door een vertaling in het Frans.

De verschijning dezer nieuwe publicatie is ontegensprekelijk verheugend. Zij vult een leemte aan in onze juridische literatuur; de methodische en wetenschappelijke annotatie van de jurisprudentie wordt inderdaad in ons land veel te weinig beoefend. Een goed opgevatte kritische beschouwing van de rechtspraak kan niets anders dan gunstige resultaten voor de rechtspraak opleveren. Te betreuren is alleen dat de redactie gemeend heeft het tijdschrift eenzijdig en eentalig in het Frans te moeten uitgeven. Zij had, o.i. moeten rekening houden enerzijds met de opkomende en steeds groeiende Nederlandse rechtswetenschap, die evengoed als de Franse zich in haar eigen taal uiten wil, en anderzijds met het niet te verdoezelen feit van de Belgische tweeledigheid.

BALIELEVEN

FEDERATIE DER BELGISCHE ADVOCATEN

De jaarlijkse vergadering der Federatie had ditmaal te Antwerpen plaats. Verschillende confrères uit alle gewesten van het land waren opgekomen. Er werd ook een delegatie van de Nederlandse, Franse en Luxemburgse Balies opgemerkt.

De Franse en Vlaamse afdeling vergaderden afzonderlijk om het wetsontwerp over de inrichting van een pensioenkas voor advocaten te bespreken.

In de algemene vergadering, welke nadien plaats greep, werd verslag aanhoord van de secretaris en de schatbewaarder en werden de statutaire bestuursverkiezingen gehouden. Mr Albert Lilar werd tot voorzitter aangesteld en werd door de uittredende voorzitter, Mr Thomas Braun, in hartelijke termen geluk gewenst.

De inrichters hadden de gelukkige gedachte gehad een boottocht in het programma te voorzien. De « Nassau », van de bootdienst « Flandria », kreeg een talrijk en vrolijk gezelschap aan boord om de tocht tot op de hoogte van Doel te ondernemen. Het heerlijk weer en de kameraadschap tijdens de lunch maakte deze boottocht tot een zeer keurig nummer van het programma.

Volgde dan een feestelijke ontvangst op het stadhuis, alwaar Schepen Somers, in afwezigheid van de burgemeester, de deelnemers toesprak in de plechtige Leyszaal. Stafhouder Smeesters en voorzitter Lilar dankten het stadsbestuur. Daarna volgde een kort concert van oude Vlaamse muziek.

Een bezoek aan het weelderige Rubenshuis, onder leiding van Schepen Van Put, mocht niet in het programma ontbreken. De congressisten waren dan ook opgetogen door die heerlijke evocatie van oud-Antwerpse glorie.

En tot slot een keurig feestmaal, opgediend in de « Century ». Er was een zeer imposante eretafel, vanwaar op tijd en stond de welsprekendheid losbrak. Minister Struye, stafhouder Braun, voorzitter Lilar, bezongen de lof van de Federatie, terwijl de afgevaardigden uit Frankrijk, Nederland en Luxemburg de Belgische Balies dankten en gelukwensden.

Ongetwijfeld hebben de deelnemers de beste indruk uit Antwerpen meegedragen.

BEROEPSJUBILEUM MR F. VINCENTELLI

De Voorzitter van de Conférence du Jeune Barreau van Antwerpen Mr F. Vincentelli werd vóór enkele dagen door zijn confraters op de hartelijkste wijze gevierd ter gelegenheid van zijn 25-jarig beroepsjubileum.

Het zal niemand, die Mr Vincentelli kent, verwonderen dat zeer talrijke confraters der balie van Antwerpen er aan gehouden hadden deel te nemen aan dit huldeblijk. Inderdaad Mr Vincentelli is een van de allersympathiekste figuren der Antwerpse balie, die uitblinkt door vooraanstaande gaven van hart en geest. Uitstekend jurist, enthousiast verdediger van de zaken, die hem worden toevertrouwd, van een onkreukbare loyaliteit in de uitoefening van

zijn beroep, heeft hij door zijn minzame omgang en opborrelende spontaneïteit alle harten weten te overen.

Een uitgebreid gezelschap was dan ook in een der restaurants van de stad vergaderd om Mevrouw Vincentelli en de jubilaris van harte te feliciteren.

Te dezer gelegenheid werden bij het einde van het keurig feestmaal diepgevoelde speeches uitgesproken door de Heer Stafhouder Constant Smeesters, door Mr De Baeck in naam van de Vlaamse Conferentie der Balie, door Mr Biltris in naam van de Conférence du Jeune Barreau en door Mr Roland in naam van de stagisten.

Allen die dit huldebetoog bijwoonden zullen niet licht de heerlijke atmosfeer van gulle hartelijkheid welke er heerste, vergeten.

Het Rechtskundig Weekblad neemt gaarne deel aan dit huldeblijk en biedt de feesteling zijn hartelijkste gelukwensen aan.

MEDEDELINGEN

JAARVERGADERING DER NEDERLANDSE JURISTENVERENIGING

Op 27 en 28 Juni i.l. hield de Nederlandse Juristenvereniging haar jaarvergadering te 's-Gravenhage, onder voorzitterschap van Mr Th. R. J. Wijers.

Vrijdagmorgen was een zeer talrijk ledental opgekomen in de rolzaal van het Binnenhof. Volgens gebruik opende de voorzitter de vergadering met een mededeling van actueel belang, die betrekking had op de berechting van jeugdige politieke delinquenten.

Spreker onderzocht de motieven welke deze personen tot de misdadige handeling hebben gedreven en was de mening toegedaan dat meestal een oprecht idealisme de grondslag van de door hen gepleegde strafbare feiten geweest was. De noodzakelijkheid van de verdediging van de Staat eiste na de bevrijding uiterst strenge straffen voor deze misdaden. Het zou echter verkeerd zijn deze straffen tot het uiterste door te voeren. De gezonde eigenschappen, welke bij die jeugdige delinquenten aanwezig zijn, maken het mogelijk van hen in de toekomst nog uitstekende diensten als goede staatsburgers te verwachten. Spreker brak dan ook een lans om in het voordeel van deze gestraften de voorwaardelijke invrijheidstelling na het verstrijken van een derde van de straftijd op brede schaal toe te passen.

Na deze uiteenzetting ging men over tot de bespreking van het onderwerp, dat aan de dagorde stond van de eerste dag der vergadering, namelijk de bestraffing van de overtredingen op de economische reglementering. Dit onderwerp is ook in België op het ogenblik van de allergrootste actualiteit.

Drie preadviseurs hadden over dit probleem merkwaaardige preadviezen uitgebracht, namelijk de heren Bloembergen, Van Dulleman en Hoogland.

Mr Bloembergen had in zijn preadvies de stelling verdedigd dat het wenselijk ware de bestraffing van de economische overtredingen toe te vertrouwen aan commissies, bestaande uit deskundigen. De beide andere preadviseurs waren partijganger van be-

rechting door de gewone strafrechter.

Deze stellingen gaven aanleiding tot een zeer hoogstaand debat, dat gans de morgen- en namiddagzitting in beslag nam en waarbij talrijke aanwezigen het woord voerden.

De preadviseurs kregen na de uiteenzetting van hun opponenten gelegenheid hun zienswijze te verdedigen, waarna bij de stemming bijna de algeheleheid der vergadring zich uitsprak in het voordeel van de berechting der economische misdrijven door de gewone strafrechtbanken.

In de namiddagzitting had de heer Minister van Justitie, Mr van Maarseveen, er aan gehouden aanwezig te zijn. Hij sprak er een merkwaardige rede uit, waarin hij ook gedeelelijk het vraagstuk van de politieke delinquenten aanraakte.

In de namiddag werden de leden der Nederlandse Juristenvereniging ontvangen door het gemeentebestuur in het Nieuw Museum. De heer burgemeester Visser sprak er een schitterende rede uit, die op passende wijze door voorzitter Wijers werd beantwoord, waarna al de aanwezigen genodigd werden aan een rijk buffet.

's Avonds had het traditioneel banket plaats in een der zalen van het Kurhaus te Scheveningen. Menigvuldige tafelspeeches werden uitgesproken.

Wij vermelden hier met dankbaarheid dat de Nederlandse Juristenvereniging, zoals gebruikelijk, de Bond der Vlaamse Rechtsgeleerden had uitgenodigd om de werkzaamheden van het congres bij te wonen. De voorzitter en de Vlaamse afgevaardigde, Mr René Victor, hadden het beide over de wenselijkheid van meer intense samenwerking tussen Nederlandse en Belgische juristen.

's Anderendaags stond op de dagorde der vergadering het vraagpunt of het wenselijk was dat de Nederlandse bepalingen op het gebied van het Internationaal Privaatrecht zouden gewijzigd worden. Aangaande dit vraagstuk waren preadviezen uitgebracht door Prof. Kisch en Mr Blackstone, die beide tot de conclusie kwamen dat deze wijziging inderdaad wenselijk was.

Na een uiterst interessant debat werd deze mening door de overgroe meerderheid der vergadering gedeeld. De vergadering was van oordeel dat een beknopte principiële regeling, zoals deze in Italië bestaat, de voorkeur verdiende.

Het was over het geheel een prachtig geslaagde jaarvergadering, waarvan de werkzaamheden een interessante bijdrage betekenen voor de Nederlandse rechtswetenschap.

HET NIEUWE BURGERLIJK WETBOEK IN NEDERLAND EN DE OPDRACHT AAN PROF. MEYERS

In het R. W. van 8 Juni j.l. (kol. 1213) publiceerden wij een uittreksel van een rondschriven van de Nederlandse minister van Justitie over de aan Prof. Meyers verstrekte opdracht, uittreksel ontleend aan de Nationale Rotterdamse Courant van 27 Mei 1947. Ten behoeve van onze lezers en ter vervollediging signaleren wij, dat het ministeriële rondschriven, dd. 14 Mei, gericht werd tot de Hoge Raad en diens Parket-Generaal, de Hoven, de Arrondissementsrechtbanken, de juridische faculteiten, de Advocatenvereniging, de Nederlandse Juristenvereniging en de beide notariaatsbroederschap-

pen. In het rondschrijven is in facsimile het door H. M. de Koningin op 25 April getekende besluit afgedrukt, terwijl het aangaande de opdracht van Prof. Meyers talrijke inlichtingen bevat.

Prof. Meyers heeft — aldus de minister van Justitie — reeds tijdens de bezetting nagedacht over de noodzakelijke vernieuwing van ons Burgerlijk Wetboek en hij heeft aan die vernieuwing bereids ten dele concrete vorm gegeven.

Toen in de Eerste Kamer der Staten-Generaal de heer Zegering Hadders het denkbeeld lanceerde, dat aan Prof. Meyers een opdracht tot het ontwerpen van een nieuw burgerlijk wetboek zou worden verleend, leek dat denkbeeld mij al dadelijk buitengewoon aantrekkelijk. Vroeger hebben verschillende staatscommissies pogingen gedaan om tot een nieuw wetboek te komen. Geen enkele van die pogingen heeft meer resultaat opgeleverd dan herziening van een afzonderlijk boek van het burgerlijk wetboek. De eerste poging resulteerde in 1868 in een ontwerp voor het eerste boek. In 1898 kwam een ontwerp voor een nieuw tweede boek gereed. Het derde boek over verbintenissen en overeenkomsten is nimmer aan een onderzoek voor herziening onderworpen. In 1904 kwam een ontwerp voor een gedeeltelijk nieuw vierde boek tot stand. Geen enkel van deze ontwerpen is tot wet verheven.

In overeenstemming met deze lessen van de historie heeft de Regering de raad van Prof. Scholten ter harte genomen, dat op de duur een burgerlijk wetboek, dat het private rechtsverkeer beheerst, slechts kan worden verkregen, indien het als geheel in één worp door één man of een kleine commissie wordt samengesteld. Een opdracht aan één persoon zal aan de voortvarendheid, waarmee het werk tot stand komt, ten goede komen. Dat Prof. Meyers de opdracht heeft willen aanvaarden, heeft mij bijzonder verheugd, omdat ons land in hem een rechtsgeleerde bezit van buitengewoon formaat, die in het binnenland een onbestreden autoriteit geniet en ook in het buitenland zich grote naam heeft verworven.

Omtrent de weg, die voor het ontwerpen van het nieuw burgerlijk wetboek dient te worden gevolgd, heb ik mij met Prof. Meyers beraden. Prof. Meyers streeft naar korte formulering der wetbepalingen, waardoor wijdloopigheid wordt vermeden en het nieuwe wetboek niet langer doch korter wordt dan het oude; naar overbrenging van de regelen omtrent het bewijs in burgerlijke zaken naar het procesrecht; naar regeling van formele aangelegenheden in algemene maatregelen van bestuur. Prof. Meyers overweegt voorts, of de scheiding tussen het burgerlijk wetboek en het wetboek van koophandel, welke scheiding haar innerlijke betekenis heeft verloren, kan vervallen, zodat de materie die thans in het wetboek van koophandel is ondergebracht, een plaats vindt in het nieuw burgerlijk wetboek.

De omvang van de arbeid maakt het aanbevelenswaardig het werk in gedeelten tot stand te brengen: boek voor boek. Zo zal het wetboek ook boek voor boek het Staatsblad kunnen bereiken, terwijl de invoering zal plaats vinden wanneer het gehele wetboek is tot stand gebracht.

Van Regeringszijde zijn zodanige maatregelen getroffen, dat de ontwerpen, welke van de hand van Prof. Meyers zullen komen, onverwijld bij de Staten-Generaal worden ingediend.

Voor het welslagen van de aan Prof. Meyers toevertrouwde onderneming is de medewerking en belangstelling van de Nederlandse juristen onmisbaar en met Prof. Meyers stel ik daarom gaarne de Nederlandse juristen in de gelegenheid tot de vorming van het nieuwe burgerlijk recht hun bijdrage te leveren. Prof. Meyers zal het op prijs stellen Uw inzichten te ver-

nemen in welke opzichten en op welke wijze naar vernieuwing van het Burgerlijk Recht moet worden gestreefd. Het is daarom, dat ik Uw medewerking inriep om Uw inzichten aan Prof. Meyers mede te delen. Het belang van een nieuw burgerlijk wetboek is een deugdelijk motief voor ons aller belangstelling.

Mocht gij bereid zijn Uw medewerking te verlenen en mij daarvan op de hoogte te stellen, dan is het de bedoeling, dat U van Prof. Meyers achtereenvolgens de onderwerpen, die geregeld moeten worden, met bepaalde vragen dienaangaande aangegeven zult krijgen. Naast de gestelde vragen bestaat er voor U volkomen vrijheid om buiten de vragen liggende opmerkingen te maken betreffende de wenselijke regeling van het opgegeven onderwerp. Het ontwerp voor het nieuwe wetboek zal vermoedelijk aanvangen met een reeks algemene bepalingen in de geest van de algemene artikelen, die het Zwitsers burgerlijk wetboek bevat en ter vervanging van de Wet houdende algemene bepalingen. De desbetreffende Zwitserse wetsartikelen zijn hierachter afgedrukt. De bepalingen van internationaal privaatrecht uit de Wet houdende algemene bepalingen worden voorlopig ter zijde gelaten.

Na de algemene bepalingen zal ontworpen worden het tweede boek bevattende het zakenrecht. Het eerste boek blijft voorlopig rusten in verband met de bij de Staten-Generaal aanhangig zijnde en vermoedelijk nog aanhangig te maken ontwerpen.

TIJDSCHRIFTEN

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD, jaargang 1947, afl. 26 — 28 Juni 1947. — Prof. Mr. J. M. van Bemmelen, Vernieuwing van het algemene deel van het Strafwetboek. — Opmerkingen en Mededelingen: Psychiatrisch-Juridisch Gezelschap. — Mr. W. L. Haardt, Het Congres der Association Internationale pour la Protection de la Propriété Industrielle in Den Haag. — Académie de droit International. — Mr. H. G. Rambonnet, De strafmaat bij economische delicten. — Rechtspraak van de week. — Boekaankondigingen. — Tijdschriften. — Berichten.

WEEKBLAD VOOR PRIVAATRECHT, NOTARIS-AMBT EN REGISTRATIE, 78ste jaargang, nr 3988. — Zaterdag 28 Juni 1947. — Prof. Dr P. J. A. Adriani, De Rechtspraak in belastingzaken (slot). — Prof. Dr P. J. A. Adriani, Toepassing der « nieuwe » belastingen. — Boekaankondiging. — Tijdschriften. — Rechtsvragen. — Berichten en Mededelingen. — Broederschap der Candidaat-Notarissen. — Benoemingen, Overlijden, enz.

JOURNAL DES TRIBUNAUX, 62ste jaargang, nr 3730, 8 Juni 1947. — Pierre Mimin: Les mots de robe en Belgique. — Commentaires législatifs. — Jurisprudence. — La Chronique Judiciaire.

— Nr 3731. — 15 Juni 1947. — J. P. Dechamps: Servitude et grandeur de la magistrature. — Joseph Hanquet: Albert Vandenberg. — Commentaires législatifs. — Jurisprudence. — La Chronique judiciaire.

Nr 3732. — 22 Juni 1947. — W. Verougstraete: La refonte de la loi sur le contrat d'emploi. — Henri Rolin: Législation Internationale en Allemagne. — Jurisprudence. — Tribunaux Militaires. — La Chronique Judiciaire.

Nr 3733. — 29 Juni 1947. — Le Barreau de Liège honore ses morts héroïques. — R. Van de Made: La condamnation de l'époux pour collaboration avec l'ennemi est-elle une cause de divorce? — Jurisprudence. — La Chronique Judiciaire. — Bibliographie.